

*Hoe koning Pepijn van Angorien na Vranckrijck ¹ keerde om
Artus van Bartangien te verdrijven, die sijn huysvrouwe hebben
wilde, om dat hy 't koninckrijck verkrijgen soude.*

Het .LX. capittel. ²

Geduerende dese tijden dat de koningh Pepijn in Angorien was om de Sarazijnen te bevechten, soo is by hem ghekomen een bode van de koninginne Barthem, sijn huysvrouwe, die hem heeft gheseydt: “Moghende heer, mijn vrouwe de koninginne van Vranckrijck laet uwe edelheyt weten dat alle die in u lant zijn, geloven dat u edelheyt met de [Twaelf] ³ Genoten dood zijt, om dat sy geen tijdinge gehadt en hebben sint dat ghy ghevanghen gheweest zijt in Jerusalem vande Sarazijnen. ⁴ En de koningh Artus van Bartangien is met groote macht in u landt ghekomen ende wil met macht koningh van Vranckrijck wesen ende wil hebben u koninginne Barthem tot een ghetroude huysvrou. ⁵ Daerom soo

1. [Tekstkritiek] Bouman: Vran krijck

2. [Maillet] *Comment pepin partit dangorie et retourna en france pour artus de bretagne qui sa femme vouloit espouser et le royaume tenir. lx. chapitre.*

3. [Tekstkritiek] Ontbreekt in Bouman, verbeterd op basis van Verdussen z.j.

4. [Maillet] [E]N celuy temps que ie vous compte que le roy pepin estoit en angorie pour payens combatre. et sur ce point luy estoit venu vng messagier de par la royne berthe sa femme lequel luy a dist apres son salut fait de par ladite dame. Sire veuillez entendre les nouvelles que ie vous aporte de par ma tresredoubtee dame berthe la royne de france. sachez que tous ceulx de par dela pensent et croyent fermement que vous et les douze pers de france soyez mors pourtant quilz ont oy nouvelles que dedens hierusalem payens vous auoient prins.

[Verdussen] In dien tijt is by hem gecomen eenen Bode van de Coninghinne Barthem sijn huysvrouwe / die hem heeft gheseyt naer dat hy den Coninck ghegroet hadde. Moghende Heer wilt verstaen mijn boodtschap die ick doen sal van mijn vrouwen wegghen Barthem die Coninghinne van Vranckrijck / weet certeyn dat alle de ghene die in u landt zijn ghelooven dat u Edelheydt met de twaelf Ghenooten doot zijn om dat zy geen tijdinghe ghehadt en hebben / als ghy ghevangen gheweest zijt in Jerusalem vande Sarazijnen /

5. [Maillet] Si est vray que artus le roy de bretagne esperant vostre mort et les parolles estre vrayez en grant puissance darmes en vostre pays est entre et par force veult de france estre roy et la royne berthe oultre son gre espouser.

[Verdussen] den Coninck Aertus van Bartangien is verblijft in u doot / ende is metter macht in u lant ghecomen / ende wilt met macht Coninck wesen van Vranckrijck / ende daer-en-boven wilt [h]y hebben u Coninghinne Barthem tot een ghetrouwde Huysvrouw /

ben ick hier ghekomen u edelheyt dese saecke te kennen te geven.¹ En op dese uure is groote oorloge in Vranckrijck, want Willem van Monghen heeft Garijn ghedoot ende heeft met den koningh van Bartanien opghenomen te dooden u soon Carolus.”²

Den koningh Pepijn was van dese tijdinghe seer bedroeft ende dede sijnen raedt vergaderen, vragende wat hy in dese saecke doen soude.³ Soo waren sy van een accoort dattet beter was sijn eyghen landt te beschermen dan te arbeyden om andere landen te verkrijghen.⁴ Ende alsoo heeft den koningh oorlof genomen in Vranckrijck [weder]⁵ te keeren ende de goede hertogh Milioen d'Angler met hem.⁶

Doen heeft Valentijn gheseyt: “Mijn lieve oom, het is van noode dat ick hier moet blijven om mijn heer vader, den keyser, ende

1. [Maillet] Or suis ie venu par deca les nouvelles vous dire si pensez sur ce fait. Car le cas trop vous touche.

[Verdussen] daerom ben ick hier ghekomen om u Edelheydt dese sake te kennen te gheven. Edel Heer Coninck wilt op de saken u beraden want het u Edelheyt aengaet /

2. [Maillet] et de ceste heure est si grant guerre en france encommencee que guillaume de mongli[n]e a fait garin tuer et si a le roy de bretagne entrepris de mettre en exil monseigneur charlot vostre petit filz.

[Verdussen] ende op dese ure is soo grooten oorloghe in Vranckrijck begonnen ; Willem van Mangilien heeft ghedoodt Garijn / ende heeft met den Coninck van Bartangien op-ghenomen dat hy dooden sal uwen Sone Carolus.

3. [Maillet] dolent fut le roy pepin de telles nouvelles oyr si fist les barons de sa court assembler et leurs demanda.

[Verdussen] Den Coninck Pepijn was van dese tijdinghe seer bedroeft / ende dede zijnen raet vergaderen / vraghende wat hy in dese saken doen soude ?

4. [Maillet] Si furent tout dung acord que mieulx valloit sa propre terre deffendre que trop soy trauailler pour lautruy acquerir. tenu fust ce conseil et pepin lacorda
[Verdussen] soo waren zy van een accoort dat het beter was sijn eyghen landt te beschermen / dan te arbeyden om ander landen te krijghen / soo was den raet ghesloten /

5. [Tekstkritiek] Ontbreekt in Bouman, verbeterd op basis van Verdussen z.j. en Egmont z.j.

6. [Maillet] si print conge de tous pour sen aller en france le duc millon dangler avec luy ala.

[Verdussen] den Coninck heeft oorlof ghenomen om in Vranckrijck weder te keeren / ende den goeden Hertogh Milion met hem /

Valentijn ende Oursson

Oursson, mijn broeder, met de Twaelf Ghenoten te verlossen met alle mijn macht.”¹

Doen seyde de koningh: “Ghy spreeckt wijselijck.² Ick beloove: Indien mijn Godt gratie gheeft dat ick mijn vyanden verwinnen magh, dat ick u bystant sal doen met alle mijnder macht!”³

Doen is de koningh Pepijn t’schepe ghegaen met ses duysent mannen van wapenen.⁴

1. [Maillet] Et valentin luy dist oncle demourer me *conuient* pour mettre et peine et force de mon pere *lempereur* de grece et mon frere orson avec les douze pers deliurer

[Verdussen] doen heeft Valentijn gheseyt / mijnen lieven Oom het is van noode dat ick hier blijve om mijnen Heer Vader den Keyser / ende Oursson mijn Broeder / ende om die twaelf Ghenooten te verlossen met alle mijnder macht /

2. [Maillet] Valentin dist pepin vous parlez sagement.

[Verdussen] doen seyde den Coninck tot Valentijn / ghy spreeckt wijselijck /

3. [Maillet] si plaist a dieu *que* de mes ennemis puisse auoir victoire ie vous enuoyeray aide contre les faulx payens

[Verdussen] ick belove u indien my Godt de gratie gheeft / dat ick mijn vyanden verwinnen magh / ick sal u bystandt doen met alle mijnder macht.

4. [Maillet] Apres ces parolles le roy pepin monta sur mer acompaigne de six mille combatans. Si vous parleray de valentin qui pour lamour de esclarmonde nuyt et iour ne repose.

[Verdussen] Den Coninck Pepijn is te schepe ghegaen met ses duysent Mannen van wapenen.

Colofon

Kritische synoptische studie-editie

van de druk van Jan Jacobszoon Bouman, Amsterdam 1657 (Sint Petersburg, SSSPL: 6.10.3.3), met daarin verwerkt de druk van Hieronymus Verdussen jr., Antwerpen ca. 1684-1713 (Boston Massachusetts, Houghton Library, 27283.48.4) en die van Jacques Maillet, Lyon 1489 (Paris, BnF, RES Y2 82).

bezorgd door dr. Willem Kuiper,
Leerstoelgroep Historische Nederlandse Letterkunde UvA

Amsterdam 2012

Bibliotheek van Middelnederlandse Letterkunde
<http://cf.hum.uva.nl/dsp/scriptamanent/bml/bmlindex.htm>

